

Meldcode

‘Hoe te handelen bij
huiselijk geweld en
kindermishandeling?’

Inhoudsopgave

Wat is kindermishandeling?	Blz. 4
Welke vormen van kindermishandeling kunnen wij onderscheiden?	Blz. 4
Hoe signaleer ik?	Blz. 4
Wie is waarvoor verantwoordelijk?	Blz. 4
Gespreksvoering	Blz. 4
Hoe vertel je ouders dat je jouw vermoeden van kindermishandeling bij het AMK meldt?	Blz. 5
Aandachtspunten voor het contact met het kind	Blz. 6
Bijlagen	v.a. Blz. 7

Meldcode bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Het bevoegd gezag van obs de Octopus,

Overwegende

- dat obs de Octopus verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn cliënten en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan cliënten die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat de beroepskrachten die werkzaam zijn bij obs de Octopus op basis van deze verantwoordelijkheden wordt verwacht dat zij in alle contacten met cliënten attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat obs de Octopus een meldcode wenst vast te stellen zodat de beroepskrachten die binnen obs de Octopus werkzaam zijn weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat obs de Octopus in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de beroepskrachten bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling en eengerelateerd geweld. Tot de huiselijk kring van het slachtoffer behoren: (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
- dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief op passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;
- dat onder beroepskracht in deze code wordt verstaan; de beroepskracht die voor obs de Octopus werkzaam is en die in dit verband aan cliënten van de organisatie zorg, begeleiding, onderwijs of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- dat onder client in deze code wordt verstaan: iedere persoon aan wie de beroepskracht zijn professionele diensten verleent.

In aanmerking nemende

- de Wet bescherming persoonsgegevens;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Wet maatschappelijke ondersteuning;
- het Veiligheidsbeleid van obs de Octopus

Ondergetekende stellen de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

Saskia Jonker
Directeur obs de Octopus

Wat is kindermishandeling?

Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel (Artikel 1 sub m, Wet op de Jeugdzorg, 2005).

Welke vormen van kindermishandeling kunnen wij onderscheiden?

- Lichamelijke mishandeling (toebrengen van verwondingen; bijzondere verwondingen zijn: meisjesbesnijdenis, shaken baby syndroom, syndroom van Münchhausen by Proxy)
- Lichamelijke verwaarlozing
- Psychische of emotionele mishandeling
- Psychische of emotionele verwaarlozing
- Seksueel misbruik

Zie voor een uitgebreide uitwerking bijlage 1.

Hoe signaleer ik?

Het is belangrijk dat je verschil maakt tussen objectief en subjectief signaleren. Omdat signalen vaak niet eenduidig zijn, is het belangrijk niet te snel conclusies te trekken. Dat wil zeggen dat je concrete, feitelijke signalen beschrijft en dat je niet gaat interpreteren. Bijvoorbeeld: 'Stefan maakt een bleke indruk, heeft wallen onder de ogen en heeft gespannen gelaatstrekken.' in plaats van 'Stefan ziet er slecht uit.'

Als leerkracht heb je kennis van de ontwikkeling van kinderen. Vertrouw op je kennis en intuïtie. Neem je eigen gevoel over de situatie serieus en deel je zorg met collega's/directie/aandachtfunctionarissen kindermishandeling. Maak concreet waar je je feitelijk zorgen over maakt. Wanneer je zorg hebt voor een kind is het belangrijk daar iets mee te doen, waarbij het noteren en melden van signalen voorop staat. Dit kan in ParnasSys en tijdens de consultatiemomenten met de IB-er. *Bijlage 2: signalen.*

Wie is waarvoor verantwoordelijk?

Er liggen verschillende verantwoordelijkheden bij verschillende beroepskrachten. In *bijlage 3* staan per beroepskracht specifieke verantwoordelijkheden geformuleerd. Op de Octopus zijn twee aandachtfunctionarissen kindermishandeling: Ellen Jansen en Marja Versteegh. Het is een ieders verantwoordelijkheid kennis te nemen van de inhoud van dit protocol.

Gespreksvoering

Het contact of een gesprek met ouders is altijd gekoppeld aan een doel. Bijvoorbeeld informatie verzamelen, delen van zorg over het kind of ouders motiveren voor hulp. Bepaal voor aanvang van het contact wat je doel is.

Bij zorg over een kind, kun je door middel van *belangstellende vragen* te stellen extra informatie inwinnen. Hierdoor kan je zorg blijven, groter worden of verdwijnen. Let ook op de andere gezinsleden. Welk beeld heb je van de andere kinderen in het gezin, de andere ouder?

Zorgen delen

Als je zorgen hebt over een kind, bespreek dat dan zo snel mogelijk met de ouders (*zorgen delen*). Benoem wat je ziet. Voorkom dat er een lijst met 'onbesproken zorgen' ligt, waardoor ouders zich afvragen waarom zij niet eerder op de hoogte zijn gesteld.

Wanneer niet direct in gesprek gaan?

Wanneer de veiligheid van het kind in het geding is, wanneer je een ernstige vorm van mishandeling vermoedt, bij dreiging of agressie van ouders, wanneer ouders eerder een gesprek geweigerd hebben, wanneer ouders weigeren de nodige hulp te zoeken, dreigen hun kind van school te halen of dreigen het contact te beëindigen, overleg dan de situatie eerst met een van de aandachtsfunctionarissen zodat zij kunnen overleggen met het AMK of het Steunpunt Huiselijk Geweld. Afhankelijk van de gegeven informatie of omstandigheden kan met het AMK / SHG worden nagegaan of gespecialiseerde hulpverlening of de politie benaderd dient te worden om een veilige situatie voor een gesprek te creëren.

Voorbereiding van gesprek met ouders

Bedenk (samen met de aandachtsfunctionaris) wat het doel is van het gesprek, wie het gesprek gaat voeren en wat je aan ouders vertelt als reden voor het gesprek. Bedenk of je het gesprek alleen voert of met een collega, of het handig is als een collega op de hoogte is van het gesprek en in de buurt is, of er opvang is voor het kind en eventuele andere kinderen. Beslis ook of je met beide ouders wilt afspreken of met een van beide ouders. Ook kan besloten worden, afhankelijk van leeftijd, om het kind voor (een gedeelte van) het gesprek uit te nodigen. Voor vragen of meedenken over de voorbereiding of uitvoering van een gesprek, kan een consult aangevraagd worden bij het AMK.

In gesprek met ouders

Bespreek in het gesprek met de ouders de zorg die je hebt over het kind. Vertel *feitelijk* wat de zorgen zijn en vraag na of de ouders dit herkennen. Vertel ook wat goed gaat met het kind, maar let op dat dit leidt tot toedekken van de zorgen. Houd rekening met reacties als schrik, boosheid of verdriet en wees je ervan bewust dat dit doorgaans normale reacties zijn op een vervelende boodschap. Voor sommige ouders is het gesprek een opluchting, omdat ze zich erkend voelen in de eigen zorgen over hun kind. Kijk tijdens het gesprek hoe ouders reageren, verbaal, maar zeker ook non-verbaal. Ga na of ouders al hulp krijgen en wat er kan gebeuren om zorg te verminderen. Bepaal van te voren welke hulp je als school aan ouders biedt en voor welke hulp andere instanties zijn. Ouders hebben vaak tijd nodig om over de geuite zorgen na te denken. Belangrijk is een vervolgspraak te maken.

In bijlage 4 is een opbouw terug te vinden voor het voeren van een gesprek.

Hoe vertel je ouders dat je jouw vermoeden van kindermishandeling/huiselijk geweld bij het AMK/SHG meldt?

In sommige situaties is een melding bij het AMK/SHG nodig. Bij een open melding, waarin ouders op de hoogte worden gesteld dat u de melder bent, horen de meeste ouders dat liever van u dan van het AMK/SHG. Hierdoor komt het contact vanuit het AMK/SHG minder onverwachts en hebben ouders niet het gevoel dat je achter hun rug om te werk bent gegaan.

De mededeling aan ouders, dat je gaat melden, kan heel moeilijk zijn. Vaak gaat hier al een proces aan vooraf, zijn er één of meerdere gesprekken geweest en blijken ouders niet of onvoldoende ontvankelijk voor jouw bezorgdheid. *In bijlage 5 staan enkele tips.*

In het gesprek over de melding bij het AMK/SHG kun je gebruik maken van één van de hulpzinnen zoals die zijn opgenomen in de bijlagen. Kies een zin die past bij de situatie. Let op, het zijn voorbeeldzinnen. Elke situatie is anders. Vraag eventueel advies bij het AMK/SHG voor de specifieke situatie die jij meldt of wilt gaan melden bij het AMK/SHG.

Aandachtspunten voor het contact met het kind

Een gesprek met het kind kan mogelijk extra informatie bieden over de situatie waarin het kind zich bevindt. Niet alleen tijdens een gesprek, maar ook tijdens spel kunnen signalen afgegeven worden. Dit kan zowel hoofdzakelijk non-verbaal zijn, bijvoorbeeld herhalend agressief of seksueel spel, als verbaal, zoals een meisje van 3 jaar dat boos op haar pop toeloopt en roept: “Stom kreng, naar je kamer, rot op!” of een kind dat niet bij de leeftijd passende seksueel getinte opmerkingen maakt. Verbaal kunnen ook indirecte verwijzingen gemaakt worden, bijvoorbeeld: “Ik doe ook nooit iets goed.”

In bijlage 6 zijn tips te lezen voor het voeren van een gesprek met kinderen.

‘Hoe te handelen bij kindermishandeling?’

Inhoudsopgave

<i>Bijlage 1</i> Welke vormen van kindermishandeling Kunnen wij onderscheiden?	Blz. 9
<i>Bijlage 2</i> Signalen van kindermishandeling	Blz. 9
<i>Bijlage 3</i> Wie is waarvoor verantwoordelijk?	Blz. 12
<i>Bijlage 4</i> Tips voor het gesprek met ouders	Blz. 13
<i>Bijlage 5</i> Hoe vertel je ouders dat je jouw vermoeden van kindermishandeling bij het AMK meldt?	Blz. 14
<i>Bijlage 6</i> Tips voor het gesprek met het kind	Blz. 15
<i>Bijlage 7</i> Uitgangspunten routekaart	Blz. 16
<i>Bijlage 8</i> Routekaart	Blz. 17
<i>Bijlage 9</i> Beroepsgeheim	Blz. 18
<i>Bijlage 10</i> Wettelijk meldrecht	Blz. 18
<i>Bijlage 11</i> Contactgegevens	Blz. 18

1. Welke vormen van kindermishandeling kunnen wij onderscheiden?

- *Lichamelijke mishandeling*

Het toebrengen van verwondingen zoals kneuzingen, blauwe plekken, snij-, brand-, of schaafwonden, botbreuken, hersenletsel. Deze verwondingen kunnen ontstaan door slaan, schoppen, knijpen, door elkaar schudden, branden, snijden, krabben, verstikking, vergiftiging.

Voorbeelden van bijzondere vormen van lichamelijke mishandeling:

Meisjesbesnijdenis: een ingreep aan de uitwendige geslachtsorganen van een meisje. De Nederlandse overheid heeft alle vormen van meisjesbesnijdenis verboden.

Syndroom van Münchhausen by Proxy: Een volwassene die bij een kind ziekteverschijnselen nabootst, veroorzaakt en/of verzint.

- *Lichamelijke verwaarlozing:*

Aan het kind onthouden wat het voor zijn lichamelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft, zoals onderdak, goede voeding, veilige en gezonde woon- en speelomgeving, voldoende kleding, voldoende slaap, goede hygiëne en benodigde medische, tandheelkundige of geestelijke gezondheidszorg; gebrek aan toezicht op fysieke veiligheid van het kind

- *Psychische of emotionele mishandeling*

Het toebrengen van schade aan de emotionele- en/of persoonlijkheidsontwikkeling van het kind, bijvoorbeeld het kind stelselmatig vernederen, belachelijk maken, kleineren, pesten, bang maken, bedreigen met geweld, achterstellen, eisen stellen waaraan het kind niet kan voldoen, het kind belasten met een te grote verantwoordelijkheid, het kind kleinhouden, het kind betrekken bij illegale of antisociale handelingen, het kind getuige laten zijn van huiselijk geweld, het kind blootstellen aan extreem, onberekenbaar of ongepast gedrag.

- *Psychische of emotionele verwaarlozing*

Aan het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft, zoals aandacht, respect, veiligheid, (geschikte) scholing, contact, warmte, liefde, genegenheid, bevestiging, leiding, grenzen, ruimte voor toenemende autonomie.

- *Seksueel misbruik*

Seksuele handelingen bij of met het kind, die niet passen bij leeftijd of ontwikkeling van het kind, of waaraan het kind zich niet kan onttrekken. Bijvoorbeeld het seksueel aanraken van het lichaam, manueel-genitaal contact, oraal-genitaal contact, genitaal-genitaal contact, anaal-genitaal contact, stoppen van voorwerpen in geslachtsdelen of anus, het tonen van pornografisch materiaal aan een kind, dwingen tot seksuele handelingen met derden.

Seksueel misbruik komt voor bij kinderen van alle leeftijden.

!Huiselijk geweld en kindermishandeling gepleegd door beroepskrachten vallen niet onder het bereik van dit basismodel. Deze vormen van geweld vallen buiten het basismodel omdat dan andere stappen aan de orde zijn, zoals het informeren van de leidinggevende en/of de directie en het inschakelen van de Inspectie voor het Onderwijs.!

2. Signalen van kindermishandeling

Lichamelijke signalen 0-12 jaar

- Onverklaarbare blauwe plekken, schaafwonden, kneuzingen, botbreuken
- Krab-, bijt- of brandwonden
- Littekens
- Slechte verzorging wat betreft kleding, hygiëne, voeding
- Onvoldoende geneeskundige/tandheelkundige zorg
- Achter in ontwikkeling (motoriek, spraak, taal emotioneel, cognitief)
- Psychosomatische klachten: buikpijn, hoofdpijn, misselijk etc.
- Vermoeidheid, lusteloosheid
- Genitale of anale verwondingen
- Jeuk of infectie bij vagina of anus
- Opvallend vermageren of dikker worden
- Recidiverende urineweginfecties of problemen bij het plassen
- Niet zindelijk (vanaf 4 jaar)
- Afwijkende groei- of gewichtscurve
- Kind komt steeds bij andere artsen/ziekenhuizen
- Houterige manier van bewegen (benen, bekken 'op slot')
- Pijn bij lopen en/of zitten
- Overdraagbare aandoening
- Slaapproblemen
- Voeding/eetproblemen

Sociaal-emotionele en gedragsignalen 0-12 jaar

- Extreem zenuwachtig, gespannen, angstig of boos
- Teruggetrokken gedrag
- In zichzelf gekeerd, depressief
- Passief, meegaand, apathisch, lusteloos
- Kind is bang voor de ouder
- Plotselinge verandering in gedrag
- Veel aandacht vragen op een vreemde manier
- Niet bij de leeftijd passende kennis, gedrag of omgang met seksualiteit
- Vastklampen of veel afstand houden
- Angst of schrikreacties bij onverwacht lichamenlijk contact
- Zelfverwondend gedrag
- Overijverig
- Jong of ouwelijk gedrag
- Stelen, brandstichting, vandalisme
- Altijd waakzaam
- Lichaam stijf houden bij optillen
- Extreem verantwoordelijkheidsgevoel
- Niet spelen met andere kinderen
- Afwijkend spel
- Snel straf verwachten
- Agressieve reacties naar ander kinderen
- Geen interesse in speelgoed/spel

Typische onderwijssignalen

- Leerproblemen
- Taal- of spraakproblemen
- Plotselinge terugval in schoolprestaties
- Faalangst
- Hoge frequentie schoolverzuim
- Altijd heel vroeg op school zijn en na schooltijd op school(plein) blijven
- Regelmatig te laat op school komen
- Geheugen- of concentratieproblemen
- Geen of weinig belangstelling van de ouders voor (de schoolprestaties van) het kind
- Angstig bij het omkleden
- Afwijkend gedrag wanneer de ouders het kind van school halen
- Kind wordt onverwacht uitgeschreven zonder afscheid
- Onverzorgd naar school
- Zonder ontbijt naar school/geen lunchpakket
- Ouders nemen schooladviezen niet over
- Te hoge druk op schoolprestaties

Signalen gezin

- Onveilige behuizing
- Onhygiënische leefruimte
- Sociaal geïsoleerd
- Kind gedraagt zich anders als de ouders in de buurt zijn
- Gezin verhuist vaak
- Gezin wisselt vaak van huisarts, specialist of ziekenhuis
- Relatieproblemen van ouders
- Lichamelijk/geestelijk straffen is gangbaar
- Gezin kampt met diverse problemen
- Regelmatig wisselende gezinssamenstelling
- Socioeconomische problemen: werkloosheid, uitkering, migratie
- Veel ziekte in het gezin
- Geweld tussen gezinsleden

Signalen van ouder

- Ouder schreeuwt naar een kind of scheldt het kind uit
- Ouder troost kind niet bij huilen
- Ouder reageert niet of nauwelijks op het kind
- Ouder heeft irreële verwachtingen van het kind
- Ouder heeft ervaring met geweld uit het eigen verleden
- Ouder staat er alleen voor en heeft weinig steun uit de omgeving
- Ouder weigert benodigde medische/geestelijke hulp voor kind
- Ouder heeft psychiatrische/psychische problematiek
- Ouder gedraagt zichzelf nog als kind
- Ouder heeft cognitieve beperkingen
- Ouder vertoont negatief en dwingend gedrag
- Ouder belast kind met volwassen zorgen of problemen

N.B. Bij het gebruik van deze informatie is voorzichtigheid geboden. Het opmerken van één of enkele signalen hoeft geen grond te zijn voor een vermoeden van kindermishandeling. Een andere oorzaak is ook mogelijk. Ook andere signalen kunnen wijzen op kindermishandeling

3. Wie is waarvoor verantwoordelijk?

Verantwoordelijkheden directie/ bestuur

- Opnemen van het protocol kindermishandeling in het kwaliteitsbeleid van de Octopus
- Informeren van ouders en leerkrachten over dit beleid
- Invoeren van de noodzakelijke randvoorwaarden om volgens het protocol te werken
  - Zorgen dat iedereen kennis heeft van de inhoud van het protocol
  - Het protocol als terugkerend thema op agenda/overleg plaatsen
  - Benoemen van één of meerdere aandachtsfunctionarissen kindermishandeling
  - Steunen van alle beroepskrachten in hun handelen volgens het protocol
  - Zorg dragen voor voldoende deskundigheid bij beroepskrachten over het signaleren en omgaan met (vermoedens van) kindermishandeling
- Eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van het protocol
- Kennis hebben van het aangiftebeleid bij politie
- Doen van aangifte bij de politie
- Onderhouden van mediacontacten
- Onderhouden van juridische contacten
- De directie/bestuur is verplicht het AMK onverwijld in kennis te stellen bij (vermoedens van) kindermishandeling door een medewerker binnen de Octopus.

Verantwoordelijkheden leerkrachten en aandachtsfunctionarissen kindermishandeling

- Kennisnemen van de inhoud van dit protocol en handelen volgens bijbehorende routekaart
- In staat zijn signalen die (kunnen) wijzen op kindermishandeling te kunnen duiden
- Waken voor de veiligheid van het kind bij het nemen van beslissingen
- Onderhouden van eigen kennis en ervaring in het signaleren en handelen bij (vermoedelijke) situaties van kindermishandeling
- Indien nodig, overleggen wie contact opneemt met organisaties die te maken hebben met het kind
- Indien nodig, overleggen wie contact opneemt met het AMK of de politie
- Indien nodig, overleggen wie verwijst naar professionele hulp of deze in gang zet
- Toezien op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin, waarbij rekening wordt gehouden met het privacyreglement van de instelling
- Waarborgen van continuïteit van bijvoorbeeld onderwijs, zorg, kinderopvang
- De directie onverwijld in kennis stellen bij (vermoedens van) kindermishandeling door een medewerker binnen de eigen instelling

Specifieke verantwoordelijkheden aandachtsfunctionaris kindermishandeling

- Actualiseren en regelmatig onder de aandacht brengen van de algemene informatie over (het protocol) kindermishandeling

- Overleg plegen met de leerkracht die zorg heeft over een kind en denkt aan kindermishandeling
- Indien nodig, andere leerkrachten binnen de Octopus bij het overleg betrekken
- Vaststellen van afspraken, taakverdeling en bijbehorende tijdsplan (wie doet wat wanneer)
- Zorgdragen voor heldere afspraken rondom overdracht van gegevens en terugkoppeling
- Verslaglegging
- Informeren van directie
- Periodiek evalueren van het protocol op werkzaamheid, zorgvuldigheid, volledigheid en zo nodig bijstellen van de eigen werkinstructie
- Jaarlijks terugkoppelen van instellingsoverstijgende aandachtspunten aan de voorzitter van de werkgroep Zorg om Jeugd/Vroegsignalering: AMK, afdeling Voorlichting & Training via e-mail: protocolkindermishandeling@amk-amsterdam.nl

Specifieke verantwoordelijkheden leerkracht

- Overleg plegen met de aandachtsfunctionaris kindermishandeling bij zorg over een kind aan de hand van alle waargenomen signalen bij kinderen of hun omgeving die (kunnen) wijzen op kindermishandeling
- Uitvoeren van afspraken die zijn voortgekomen uit het overleg met de aandachtsfunctionaris kindermishandeling, zoals observeren, een gesprek met de ouders, of het contact opnemen met externe organisaties
- Bespreken van de resultaten van deze ondernomen stappen met de aandachtsfunctionaris kindermishandeling
- Schriftelijk vastleggen van alle aanwijzingen waaruit kan worden afgeleid dat een kind (mogelijk) wordt mishandeld, verwaarloosd of seksueel wordt misbruikt

4. Tips voor het gesprek met ouders

- Maak het doel van het gesprek duidelijk
- Omschrijf bij het delen van zorgen concreet wat je zorg is zonder het woord kindermishandeling te gebruiken
- Vertel de ouders wat er *feitelijk* is opgevallen aan het kind
- Geef ook aan wat goed gaat met het kind
- Vraag of ouders de genoemde concrete waarnemingen herkennen en hoe ze deze verklaren
- Vraag hoe ouders het kind thuis beleven
- Respecteer de (ervarings-)deskundigheid van ouders m.b.t. hun kind
- Spreek de ouders aan op hun verantwoordelijkheid als opvoeder
- Nodig de ouders uit tot praten door open vragen te stellen (wie, wat, waar, wanneer, hoe)
- Praat vanuit jezelf (ik zie dat...)
- Wees eerlijk en open, pas op vrijblijvendheid
- Vraag hoe ouders de geuite zorgen beleven
- Leg afspraken en besluiten na afloop van het gesprek kort en zakelijk vast
- Kies in het gesprek die invalshoek die aansluit bij de specifieke cultuur en gewoonten van een gezin

- Laat een kind niet tolken voor zijn ouders
- Doe geen toezeggingen die je niet waar kunt maken
- Ga na of er al hulp in het gezin is
- Als ouders zich dreigend uitlaten, benoem dat de ouder dreigt en stop het gesprek
- Wanneer de ouders helemaal opgaan in hun eigen emoties, haal de ouder dan terug naar het hier en nu door een vraag te stellen die los staat van het gesprek en die een luchtige lading heeft (bijvoorbeeld of er nog suiker of melk in de koffie moet)

Wanneer je met ouders jouw zorg over hun kind wilt bespreken, kun je gebruik maken van 'hulpzinnen'. Hieronder volgen enkele voorbeelden.

Inleidende zinnen:

- Ik wil met u praten over de verandering in het gedrag van uw kind
- Ik maak me zorgen over uw kind, omdat...
- Er is een verandering ontstaan in de groep, sindsdien uw kind...

De werkelijke boodschap, (vanuit het benoemen van feiten, kan die luiden als volgt):

- Mij valt op..., het lijkt of...,
- Ik merk, ik hoor, ik zie, ik denk...,
- Uw kind is de laatste tijd wat stiller (onconcentreerder, rumoeriger, drukker, afwezig, verdrietiger, boos, geheimzinniger) en daar maak ik mij zorgen over
- Uw kind heeft de laatste tijd wat moeite met andere kinderen, mij valt op...
- Uw kind is de laatste tijd zo afhankelijk en vraagt veel aandacht (heeft moeite met regels). Hoe ervaart u dat zelf? Weet u misschien wat de oorzaak hiervan kan zijn?
- Hoe gaat het bij u thuis?
- Is er iets gaande in de omgeving van uw kind (vriendjes, op straat, familie)
- Het lijkt of uw kind gepest wordt (of uitgescholden/bang/straf krijgt/klem zit/gedwongen wordt/niet gelukkig is) en daar last van heeft, wat merkt u daarvan?

Het vervolgesprek plannen

5. Hoe vertel je ouders dat je jouw vermoeden van kindermishandeling bij het AMK meldt?

Ter voorbereiding

- Overleg met de aandachtsfunctionaris en het AMK of jouw zorg over het kind over (vermoedelijke) kindermishandeling als melding kan worden aangenomen
- Overleg met de aandachtsfunctionaris en het AMK of het in die specifieke situatie verstandig en veilig is om ouders zelf te informeren over de melding
- Overleg met de aandachtsfunctionaris en het AMK hoe je de ouders kunt informeren over de melding, wie dat gaat doen, wie daarvan binnen de Octopus op de hoogte moeten zijn en maak indien gewenst een vervolgspraak met het AMK.

Het gesprek met de ouder(s) over de melding bij het AMK

- Leg het doel van het gesprek uit
- Neem de tijd voor het gesprek, wees serieus en laat merken dat je bezorgd bent over hun kind
- Vat jouw zorg waarbij je denkt aan (vermoedelijke) kindermishandeling zo concreet mogelijk samen voor de ouders
- Noem ook, indien van toepassing, kort de gesprekken en stappen die je reeds met ouders doorlopen hebt

- Stel ouders op de hoogte dat je jouw zorg over hun kind waarbij je het vermoeden hebt van kindermishandeling gaat melden bij het AMK, *vraag géén toestemming*
- Leg duidelijk uit dat je merkt dat ouders niet dezelfde zorg of oplossing delen als jij (en de Octopus) of dat je het nodig vindt dat gespecialiseerde mensen de zorgwekkende situatie onderzoeken
- Vertel ouders dat je je zodanig (ernstig) zorgen maakt, dat het jouw verantwoordelijkheid is om daarbij de hulp van het AMK in te schakelen
- Beschrijf het AMK als een instelling waar iedereen die zich zorgen maakt over kinderen en denkt aan (vermoedelijke) kindermishandeling, terecht kan
- Vertel dat je het aan het AMK overlaat om verder in gesprek te gaan over de zorgen
- Voer het gesprek samen met een andere collega/aandachtsfunctionaris van de Octopus.
- Geef de ouders de gelegenheid om te reageren

Hulpzinnen

- Ik denk dat het goed is wanneer u met het AMK verder gaat praten over de zorg die u en ik hebben over uw kind. Het AMK is gespecialiseerd in het onderzoeken van (vermoedelijke) situaties van kindermishandeling
- In mijn werk als leerkracht, is het mijn taak te letten op het welzijn van de kinderen. Ik maak me zodanig zorgen om uw kind, dat ik dit ga melden bij het AMK. Omdat ik me kan voorstellen dat dit geen prettige boodschap voor u is, vertel ik het zelf aan u, in plaats van dat u het van een medewerker van het AMK hoort
- Ik maak me zorgen over uw kind en heb daarbij een vermoeden van...(vul in: mishandeling, verwaarlozing, seksueel misbruik). Vandaar dat ik (wij) onze zorg over uw kind ga(an) melden bij het AMK zodat zij vanuit hun specifieke deskundigheid en bevoegdheden de (zorgwekkende) situatie kunnen onderzoeken
- Ik begrijp dat deze mededeling naar voor u is, maar het is mijn verantwoordelijkheid vanuit mijn werk om zorgen met ouders te delen. Wanneer (vul in: deze zorg niet gedeeld wordt; geen passende hulp gevonden wordt; specifiek onderzoek nodig is) is het mijn taak de hulp van het AMK in te schakelen. Ik doorloop deze stappen volgens een protocol, dat wij als school in werking stellen wanneer we... (vul in: zorg hebben over een kind; (vermoedelijke) situaties van kindermishandeling signaleren)

6. Tips voor het gesprek met het kind

- Bepaal van te voren het doel van het gesprek
- Voer het gesprek met een open houding, ga op dezelfde ooghoogte zitten en kies een rustig moment
- Sluit aan bij waar het kind op dat moment mee bezig is, gebruik korte zinnen, vraag belangstellend en betrokken, maar vul het verhaal niet in voor het kind
- Stel open vragen (wat, wanneer, waar, wie) en wissel deze af met gesloten vragen (ben je gevallen, heb je pijn, ging je huilen, vond je dat leuk of niet leuk)
- Stel geen waarom-vragen!
- Raak het kind niet onnodig aan en vraag niet verder wanneer het kind niets wil of kan vertellen
- Langdurig oogcontact kan bedreigend zijn
- Dring niet aan om het alleen over jouw zorgen te hebben
- Houd het tempo van het kind aan, niet alles hoeft in één gesprek

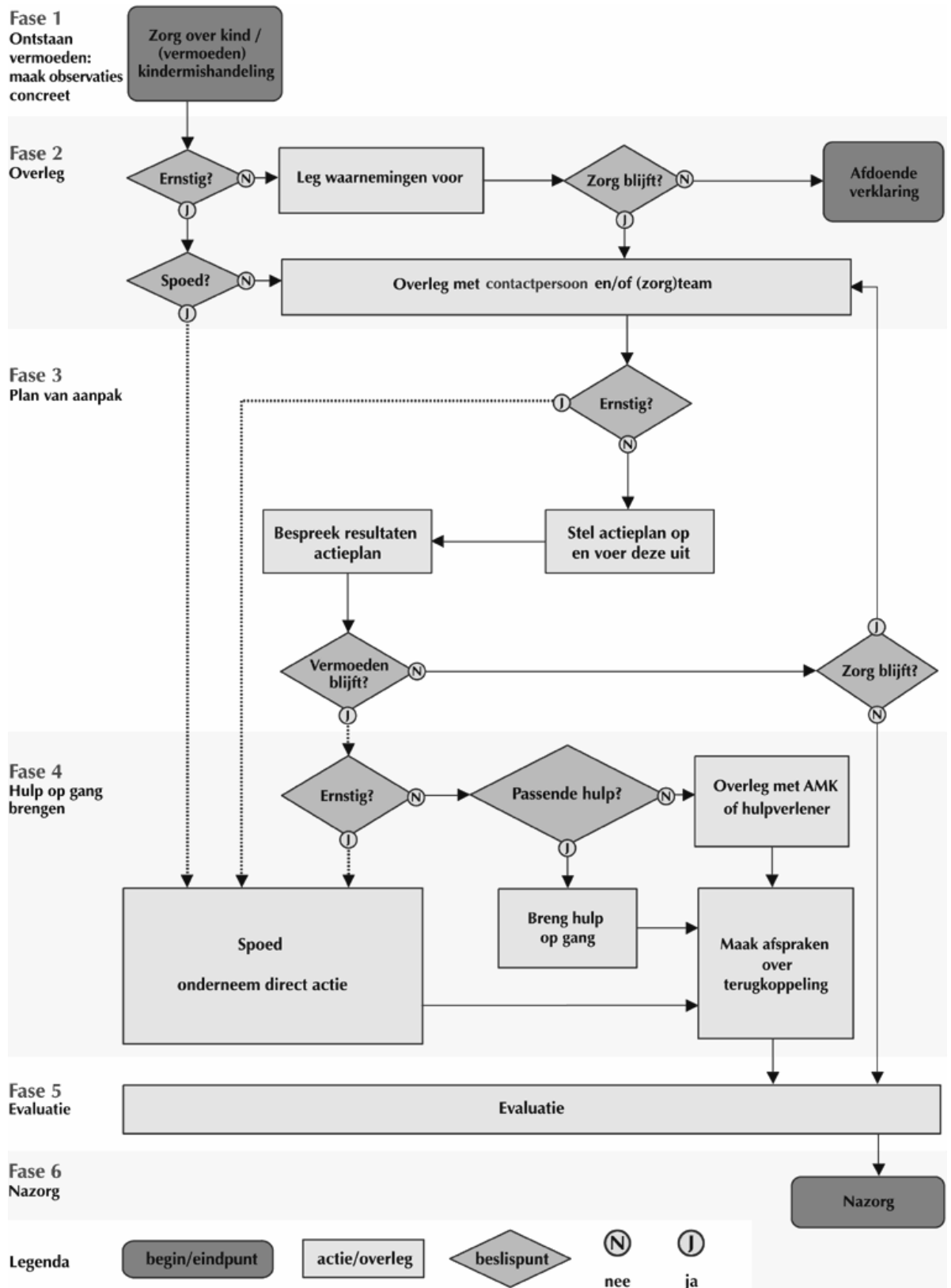
- Val de ouders (of andere belangrijke personen voor het kind) niet af, in verband met loyaliteitsgevoelens
- Vertel het kind dat het niet de enige is die zoiets meemaakt
- Geef aan dat je niet geheim kan houden wat het kind vertelt. Leg uit dat je met anderen gaat kijken hoe je het kind het beste kan gaan helpen. Leg het kind uit dat je het op de hoogte houdt van elke stap die jij neemt. Het kind moet nooit zelf de verantwoordelijkheid krijgen van de te nemen stappen
- Vertel het kind dat het heel knap is dat hij/zij het allemaal zo goed kan vertellen

7. Uitgangspunten routekaart

- Het protocol met bijbehorende routekaart gaat uit van het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind
- Het belang van het kind staat altijd voorop
- Elke organisatie en beroepskracht neemt verantwoordelijkheid voor het ondernemen van de noodzakelijke stappen om vast te (laten) stellen of er sprake is van kindermishandeling en bij gebleken kindermishandeling voor het zo spoedig mogelijk (doen) stoppen hiervan
- Elke beroepskracht houdt zijn kennis en deskundigheid inzake kindermishandeling op peil door zelfstudie, bij- of nascholing
- De beroepskracht die (een eerste) zorg heeft over een kind of denkt aan (vermoedelijke) kindermishandeling, volgt de routekaart van het protocol
- Advies kan ingewonnen worden via de aandachtsfunctionarissen van obs de Octopus, in het zorg- en adviesteam (ZAT) van obs de Octopus, bij het AMK en het SHG. Via de laatste twee instanties kan anoniem advies verkregen worden.

8. Routekaart

9. Beroepsgeheim

Iedere beroepskracht die individuele cliënten hulp, zorg, steun of een andere vorm van begeleiding biedt heeft een beroepsgeheim. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de beroepskracht om, kort gezegd, geen informatie over de cliënt aan derden te verstrekken, tenzij de cliënt hem daarvoor toestemming heeft gegeven (afgeleid uit de privacy bepalingen uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (artikel 8) en uit de Grondwet (artikel 10), ondersteund door artikel 272 Wetboek van Strafrecht).

Juiste omgang met het beroepsgeheim is een vorm van evenwichtskunst: geheimhouding waar mogelijk, zorgvuldige doorbreking van het geheim waar nodig. Het basismodel meldcode biedt handreikingen voor zover het gaat om signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling.

10. Wettelijk meldrecht

Iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht heeft op basis van artikel 53 lid 3 van de Wet op de jeugdzorg (meldrecht) het recht om vermoedens van kindermishandeling, zo nodig zonder toestemming van het kind en/of de ouder, bij het AMK te melden. Daarnaast omvat het meldrecht het recht voor de beroepskracht om op verzoek van het SMK informatie over het kind en/of zijn ouders te vertrekken, eveneens zo nodig zonder toestemming van het kind en/of de ouder.

11. Contactgegevens:

Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)

0900-123 123 0

<http://www.amk-nederland.nl/>

Steunpunt Huiselijk geweld (SHG)

0900-126 26 26

<http://www.vooreenveiligthuis.nl/huiselijkgeweld/>

Hulpmiddel bij de besluitvorming over het verbreken van de geheimhoudingsplicht

www.huiselijkgeweld.nl/cgi-bin/beroepsgeheim.cgi

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

www.meldcode.nl